

Stefan Opolski

Rola Ziemiaństwa w Polsce

W dniu dzisiejszym odbywa się w Warszawie zjazd Związku Ziemiańców polskiej, nie mówią o wywołaniu Korzystając z tej okazji pragnę w dużym skrócie wskazać na istotne trudności, jakie od zarania naszej niepodległości ta organizacja przeżywa i przedstawić wielką rolę, jaką przy spełnianiu pewnych zasadniczych warunków — mogłaby ona w Polsce odegrać.

Udział większej własności ziemskiej w rolnictwie europejskim przed wielką wojną był stosunkowo bardzo znaczny i wahał się od 20 proc. w Niemczech do przeszło 80 proc. na Litwie. W większości krajów Europy Środkowej udział ten wynosił około 40 proc. Na obszarach, które obecnie wcho- dzą w skład państwa polskiego, większa własność ziemska stanowiła około 27 proc.

Stan ten nie budził w tym czasie większych zastrzeżeń i nie wywoływał silniejszych antagonizmów społecznych — rozszerzanie się na ogromną skalę przemysłów, bardzo silny rozrost miast oraz rozwój międzynarodowych stosunków handlowych, całkowicie pochłaniały przyrost ludności większości krajów europejskich, w niektórych nawet powodując brak siły roboczej.

Ten stan rzeczy trwał nieprzerwanie do wielkiej wojny, dopiero głębokie perturbacje, nie tylko w dziedzinie gospodarczej, ale w pierwszym rzędzie w psychice i dążeniach poszczególnych narodów, wywołane czteroletnim zmaganiem, zburzyły sztucznie wznie- siony w XIX wieku gmach pomyślności gospodarczej i zmusiły ludność do uregulowania stosunków gospodarczych, społecznych, politycznych na zupełnie innych podstawach.

W zmienionych warunkach dotychczasowa struktura rol- na w większości krajów europejskich nie mogła się utrzymać. Było nie do pomyślenia, aby posiadanie ziemi — tego jedynego na świecie dobra niezniszczalnego i niepo- mnażalnego — mogło być dla jed- nych nieusprawiedliwionym przy- wilejem, dla drugich zaś nieosią- galnym jedynie dążeniem. Ziemia musiała stać się warsztatem pracy dla szerokiego mas narodu, a po- siadający ją w nadmiarze musieli z części swych majątków zrezy- gnować. Zaraz też po wojnie we wszystkich niemal państwach Eu- ropy Środkowej zostały uchwalone ustawy o reformie rolnej.

Różne były przesłanki, który- mi ustawodawcy się powodowali — tam gdzie większa własność była w rękach ludności obcej, wrociej, zaborecz, w Czechach, Rumunii, Litwie, Estonii, Łotwie — przesłanki te były w pierw- szym rzędzie polityczne, tam zaś, gdzie nie było różnic polity- cznych pomiędzy posiadaczami większych obiektów rolnych, a narodem — cele reformy były społeczne i gospodarcze, dążono do sprawiedliwego podziału ziemi, do uprzywilejowania ro- dziny, do podniesienia stanu go- spodarczego kraju przez podział wielkich, źle gospodarowanych, latyfundi. — W ten właśnie spo- sób zagadnienie to starano się rozwiązać w Niemczech, Austrii, na Węgrzech.

Na tym też jedna Polska sta- nowiła wyjątek. — Pierwsza u- stawa o reformie rolnej uchwal- ona w 1920 roku nie miała ani c- łów politycznych, ponieważ nie stwarzała przywilejów posiada-

nia ziemi dla ludności rdzennej — polskiej, nie mówiła o wy- waleniu majątków będących w r- kach obcych — niemieckich, żydowskich rosyjskich; nie mia- ła też celów społeczno - socjal- nych np. uprzywilejowania ro- dziny, nie miała również celów gospodarczych takich, jak wyraż- ne wytknięcie konieczności roz- parcelowania majątków źle go- spodarowanych. — Powyższa u- stawa ułożona przez czynniki ob- ce kulturze i tradycji polskie przelewić u inteligencję miej- ską, przy poparciu całego żydo- stwa, miała jeden cel: zniszcze- nie ziemiaństwa polskiego. — Polska ustawa o reformie rolnej z 1920 roku była najbardziej kla- sową ze wszystkich tego rodza- ju europejskich ustaw *).

Niewątpliwie sfery ziemiańskie nie jeden błąd popełniły w prze- szłości i w dalszym ciągu wy- kazują ogromny brak poczucia rzeczywistości i społecznego my- ślenia. — Niewątpliwie ich za- cofanie upór oraz wąskość hory- zontów myślenia, przyczyniły się do silnego zagnienia tego pro- blemu przez samo ziemiaństwo i znacznie utrudniając znalezienie najwłaściwszego rozwiązania.

Polskie patriotyczne jednak ziemiaństwo zrozumie jaką po- winno pójść drogą, wyczuje, ja- ka rola w państwie polskim mo- że mu przyspaść w udziale, jeżeli porzuci egoizm stanowy i pojd- zie w pierwszym szeregu wal- czących o nową rzeczywistość polską. — Droga, na którą zie- miaństwo wejść powinno, będzie wymagała wiele poświęceń oraz wiele pracy i trudu. W pierw- szym rzędzie sfery ziemiańskie muszą uznać parcelację za jeden z zasadniczych czynników refor- my wsi, następnie muszą się sa- me uaktywnić gospodarczo i spo- łecznie, muszą zrozumieć, że naj- lepszym potwierdzeniem swych praw do posiadania ziemi jest su- ma pracy i wysiłków w nią wło- żonych. — Ziemiaństwo jest bo- wiem warstwą zawodową i kultu- ralnie najlepiej przygotowaną do odegrania wielkiej roli w pra- cy nad podniesieniem wsi pol- skiej.

Z drugiej strony obowiązująca jeszcze obecnie ustawa o refor- mie rolnej dojrzała do znówelzo- wania. — Nowa ustawa musi wyraźnie wytyczać drogi refor- my wsi, zgodne z dążeniami i ra- cją stanu całego narodu polskie- go. — Nie zniszczenie material- ne i polityczne warstwy polskiej, jaką bezspornie, mimo wszyst- kich niedociągnięć, jest ziemiań- stwo ale uregulowanie całos- kształtu zagadnień rolnych i pod- niesienie wsi, jako całości, musi być jedynym dążeniem omawia- nej ustawy. — Ustawa o refor- mie rolnej musi poza tym wyraż- nie przewidywać pewne kryte- ria, które decydowałyby o kolej- ności w jakiej poszczególne ma- jątki podlegałyby parcelacji.

W pierwszym rzędzie więc mu- siałyby być rozparcelowane ma- jątki, znajdujące się w rękach żydowskich, niemieckich, rosyj- skich. — Następnie majątki źle gospodarowane, dalej wielkie la- tyfundia i wszystkie obiekty nie prowadzone bezpośrednio przez swych właścicieli. — Na końcu

*) Następna ustawa choć już znacznie lepsza, również daleka była od rozwiązania zasadniczych problemów i również miała bardzo silny charakter klasowy.

dopiero uległyby parcelacji nad- wyżki ziemi w poszczególnych majątkach ponad przewidziany w ustawie maksimum posiada- nia. — Półsząc wieś i jednocześnie podnosząc ją gospodarczo i kulturalnie, wciągając wszyst- kie bez wyjątku patriotyczne czynniki do współpracy nie nisz- cząc, ale przebudowując, oto

droga, po której dojdziemy do wielkości naszego Narodu i Pań- stwa.

Nie jest to jednak droga żydo- stwa, masonerii i wszystkich ob- cych agentur w Polsce, nie jest to też droga tych wszystkich Po- laków, którzy umyślnie, czy bez- wiednie służą obcej nie polskiej racji stanu.

PUPILARNA REKONSTRUKCJA WKŁADÓW I LOKAT
KKO POW. ZGODA 7 PEWNA LOKATA
WARSAW. ZGODA 7 Szybka Wyplata
Godziny czynności: 8 do 19 (bez przerwy). Wkłady i lokaty: zł. 35.170.000. Obrót roczny: 600 milionów zł. Tajemnica wkładów. Książeczki: imienne, na okaziciela, za hasłem. R-ki czekowa. Pożyczki (hipoteczne, wekslowe). Kredyty. Dyskonto, inkaso weksli. Lombard papierów. Zlecenia giełdowe.
KKO PRACA—LUDZI WZBOGAĆ

Ameryka przed wielką przygodą

Od sześciu lat panami sytua- cji politycznej w Stanach Zjed- noczonych są demokraci, repre- zentowani przez prezydenta Roo- sevelta. Republikanie, którzy od lat 70-ciu byli tradycyjną grupą rządzącą, gotują się do skoku, wierząc, że podczas najbliższych wyborów prezydenckich opanują władzę.

DOSYĆ PROFESORÓW
Słynny system Niry już się Amerykanom nieco przejadł. Mają oni dość profesorów, teore- tyków i żydowskich ekspertów, tłumnie otaczających jowialnego prezydenta. Republikanie chcą po- wrocić do władzy ludzi interesu, którzy sami zarobią i innym po- wolą swobodnie robić fortunę według dawnej „dobrej metody”.

STAWKA NA PROLETARIAT
Oczywiście doradcy Roosevelta nie zaspiają gruszek w pojele i stawiają na proletariata. Specjali- sta od ruchów zawodowych M. Lewis założył na specjalny uży- tek Niry, Komitet Organizacji Przemysłowej, przeciwstawiając go tradycyjnemu związkowi u- miarkowanemu „Amerykańskiej Federacji Pracy”. Podczas uzu- pełniających wyborów w kilku Stanach radykalne grupy syndy- kalistyczne poparły nawet powa- żnie demokratów.

Ale nie ma róży bez kolców: dwie centrale zawodowe prowa- dzą ostrą walkę ideologiczną, któ- ra się już robotnikom sprzykry-

BŁĘDNE KOŁO

Dawne tradycyjne przemysły od czasów kryzysu 1929 r. zwol- niły tempo, a nowe przemysły w dziedzinie radia, chłodnictwa itp. aczkolwiek wymagają wielkich inwestycji, zatrudniają mało lu- dzi. Im świeższy przemysł, tym większą rolę odgrywają w nim maszyny, a mniejszą ręce robo- cze. Każdy kryzys połączony ze zmniejszeniem obrotów, przynosi redukcję zarobków. Każdy okres prosperity ułatwia przypływ ka- pitału i wzrost inwestycji tech- nicznych, wpływających na zmniejszenie zapotrzebowania rąk ludzkich.

ZACHWIANIE RÓWNOWAGI
Znawca życia amerykańskiego,

Gdy skieroza Minerogen F. F. Apteka Mazowiecka Warszawa Mazowiecka 10

DZIEŃ W POLITYCE

*****

WSPÓLNY FRONT W MAŁOPOLSCE WSCHODNIEJ

We Lwowie krąży pogłoski że Stronnictwo Ludowe na terenie Ma- łopolski Wschodniej w zasadzie jest za utworzeniem jednego frontu polskie- go do wyborów samorządowych na te- renie wsi. Stawiane zastrzeżenia do- tyczą głównie tych organizacji, które pod pokrywką aparytyności prowadzą stałe akcje wybitnie partyjną i skie- rowaną przeciwko chłopom. Sprawa ta jednak jest do usunięcia, umożli- wiając skoncentrowanie całego pol- skiego społeczeństwa w akcji wybor- czej.

KOMISJA DO SPRAW MNIEJSZO- ŚCI SŁOWIAŃSKICH

Przy Centralnym Związku Młodej Wsi została powołana Komisja do Spraw Mniejszości Słowiańskich, w skład której weszło dwóch członków CZMW i dwóch członków Wołyńskiej

go Związku Młodzieży Wiejskiej. LUDOWCY NA CZELE LWOWSKIEGO TOWARZYSTWA ROLNICZEGO

Obradujący w dniu 8 bm. pełny za- rząd główny Lwowskiego Towarzy- stwa Rolniczego wybrał na 7 czło- nków prezydium 5 członków Stron- nictwa Ludowego.

Przewodem pozostał dotychczasowy prezes Myszkowski, wiceprezami zostali pp. Gruska, ks. Panaś, Za- remba i Malik, członkami prezydium pp. Sapyta i Tepper. Do Str. Ludowe- go nie należał pp. Myszkowski i Malik.

ROZWIĄZANIE „FALANGI” W ŁODZI

Członkowie założyciele „Falangi” w Łodzi wobec niestannych tar- i niepowodzeń w tej organizacji posta- nowili wystąpić z „Falangi” rozwią- zując jednocześnie tę organizację. K. Piasecki wyjechał do Łodzi, u- silując ratować sytuację.

EKSPLLOATACJA BEZ PARDONU

Ziemię wyeksploatowaną do- szczerne porzucił, zajmując nowe terytoria, aż doszedł do granic o- ceanu, Kanady, lub Meksyku. Za- nim zostały obszary bezpłodne, wyniszczone lekkomyślną gospo- darką kilku dziesiątków lat. W ob- rzymym dorzeczu Missisipi po- la uprawne są już tylko oazami wśród terenów wyczerpanych i porzuconych. W ten sposób zmar- nowano, jak oblicza prof. Paul Sears, 46 proc. powierzchni.

LICZYMY NA SZEŚĆ MIESIĘCY

Są to jednak wszystkie kłopoty bogatych skoro się zważy, że zło- to z całego świata płynie do Ame- ryki. Głównie przyczyniła się do tego Francja, z której rządu fron- tu ludowego wypłoszyły kapita- ły. Emigrujące z Francji złoto ja- kiś czas odpoczywało w kilku cen- tralach finansowych Europy, po- pasowało w Genewie, Londynie, Amsterdamie, Berlinie. „Śłodkie plenia Hitlera” wypłoszyły już stąd kapitały, które w ślad za gło- wnym strumieniem wywędrowa- ły do Ameryki. Żadna ze stolic starego kontynentu nie jest dziś traktowana jako zabezpieczona przed katastrofą.

Jednocześnie ze złotem płyną do Ameryki zamówienia zbrojeniowe z Anglii, która poddała się pacy- fistycznemu złudzeniu i zanied- bała swe zbrojenia, i z Francji, w której front ludowy do tego stop- nia zachwiał organizacją przemy- słu, że nie może ona chwilowo ma- rzyć o samowystarczalności w dziedzinie przemysłu wojennego. Pomimo tak pomyślniej sytuacji, życia gospodarczego, znani z traf- ly z całą pewnością można liczyć tylko na sześciomiesięczny okres względnej pomyślności.

Jeśli wysoki stan produkcji zo- stanie utrzymany, będzie to zwa- stanem wojny, a jeśli się koniunktura wyjaśni, to produkcja typu zbrojeniowego weźmie w t- eb.

ŻYCIE NAD STAN

A są i rodzime trudności, które napawają trzeźwych jankesów o- bawą przed przyszłością. Amery- ka przyzwyczaiła się żyć nad stan Deficyt budżetowy rośnie z roku na rok. Wszyscy potępiąją deficyty, ale nikt nie wierzy po- ważnie w możliwość zredukowania wydatków. Z jednej strony koszt utrzymania wielomilionowej ar- mii bezrobotnych, z drugiej ko- nieczność dalszych zbrojeń. Ba- jeczne prosperity amerykańskie

BIEDA BOGATYCH

Oczywiście, brak ziemi i bez- płodność opuszczonych obszarów, to tylko pojęcie względne. Nie tylko Chłirczyk, ale nasz Mazur przywróciłby je do stanu kultu- ry. Chodzi o to, że przy poziomie płac i wymagań amerykańskiego robotnika, oraz istniejących ce- nach zboża, ziemię te nie mogą się rentować. Nawet przy dobrych zarobkach na wsi ludność odpy- wa do miast przemysłowych i o- środków handlowych.

ROZDWAJANIE AMERYKI

W ten sposób w centrum Ame- ryki Półn. powstaje olbrzymi teren słabo zaludniony i coraz mniej zagospodarowany, co może kie- dyś doprowadzić do izolacji dwóch części, z których już dziś jedna, opierająca się o Pacyfik, pasjonuje się sprawami chińsko- japońskimi, a drugą opartą o Atlantyk więcej roznamiętniają sprawy faszystwu, hitleryzmu itd.

W OCZEKIWANIU WIELKIEJ PRZYGODY

Te wszystkie problemy niepo- kój praktycznych jankesów, któ- rzy zaczynają odczuwać koniecz- ność posiadania nowych terenów dla swej ekspansji. Jeszcze dziś nikt nie wie, czy przedmiotem ekspansji będzie Meksyk, Kana- da, czy tereny Ameryki południo- wej.

Niepokój ten ujawnia się sta- le. Republikanie pozornie trwają przy postulatce tradycyjnej dok- tryny Monroego, ale niestety lu- dzie z otoczenia Roosevelta chci- liby widzieć granice Stanów nad Renem, a może inny maż stanu amerykański będzie widział gra- nice na wodach Australii.

Faktem jest, że naród amery- kański zachował swą prężność i bynajmniej nie zdradza nastroju rezygnacji. Jeśli nawet nastawie- nie antywojskie i antyniemieckie zaliczyć częściowo na rachunek żydowskiego otoczenia prezyden- ta Roosevelta, to jednak sednem zagadnienia jest fakt, że Amery- kanie szukają znów wielkiej przy- gody.

KTO RAZ PRZEPIŁYŃ OCEAN...

Naród, który tak niedawno przepłynął ocean i stworzył wła- sną cywilizację, kroczy ciągle je- szcze drogami pionierstwa.

Nie obce są również jankesom ambicje utrzymania senioratu ra- sy anglosaskiej i zastąpienia An- glii wycofującej się stopniowo z roli organizatora rasy białej na globie.

Komisja polsko-niemiecka w sprawie żydów ze Zbąszynia

W tych dniach ma zacząć urzę- dowanie mieszana komisja pol- sko - niemiecka w sprawie ży-

Bal „Wisły”

Klub wioślarski „Wisła” zapra- za na XIX bal reprezentacyjny, który odbędzie się w dniu 11 lu- tego w salonych W. T. W. — Pie- rackiego 19. Początek o godz. 22. Bilety w cenie 5 i 6 zł.

dów, wysiedlonych z Niemiec i przebywających w Zbąszyniu.

Polski delegat tej komisji bę- dzie urzędował w Zbąszyniu, nie- miecki zaś po drugiej stronie gra- nicy, a posiedzenia będą się od- bywały wspólnie, bądź w Polsce, bądź w Niemczech.

Prawdopodobnie 5 tys. żydów wysiedlonych ze Zbąszynia, wró- cił czasowo do Niemiec, celem zli- kwidowania swych interesów, po- czym będą mogli wyemigrować do krajów zamorskich.

Co z paragrafem aryjskim zrobi wreszcie p. Pawłowski?

Przed półtora rokiem Walne Zgromadzenie Członków Koła Pra- cowników Wydziału Ewidencji Ludności uchwaliło wniosek w sprawie wprowadzenia paragra- fu aryjskiego do Statutu Związku Pracowników Samorządowych m- st. Warszawy.

Wniosek ten, w którym pra- cownicy W. E. L. domagali się, by członkami Związku mogli być tylko obywatele polscy pochodze- nia aryjskiego, dotychczas nie u- rzał światła dziennego na Wal- nych Zgromadzeniach Delegatów Związku.

Zarządy Związku, na czele któ- rych stali kolejno p. F. Jarzębow- ski i S. Dąbrowski, nie znalazły

Nie wolno używać alkoholu w domach Akcji Katolickiej

We wszystkich domach Akcji Katolickiej archidiecezji wileń- skiej zostało zakazane używanie trunków alkoholowych. Zakazowi temu podlegają zarówno organi- zacje Akcji Katolickiej, jak rów-

widocznie dość czasu i chęci, by spełnić swój obowiązek statuto- wy i przedłożyć wniosek Walne- mu Zgromadzeniu Delegatów.

Obecny Zarząd, któremu prze- wodzi p. Cz. Pawłowski, członek Związku Nauczycielstwa Polskie- go, trwa ciągle w błogiej bez- czynności, i wlokąc się w ogonie P. P. S-u, nie przedstawił dotych- czas wniosku o paragraf aryjski Walnemu Zgromadzeniu do roz- strzygnięcia.

Czyżby chęć przypodobania się p. p. Radnym Próchnikowi i Ehrli- chowi była silniejsza, niż obowiąz- zek przestrzegania przez Zarząd Statutu związkowego?